

برنامه بهداشت قالببافان

هنر قالببافی از قدیم یکی از مهمترین صنایع دستی در اغلب روستاهای ایران بوده و ایران مهد قالی دنیا، کشوری است که از دیر زمان به نام سرزمین فرش های افسانه ای و زیبا شهرت جهانی داشته است و قالی یکی از مهمترین و با ارزش ترین اقلام صادراتی کشور است که علیرغم سوددهی زیاد، کارگران این حرفه عموماً در شرایط بسیار نامناسب محیطی و کاری مشغول به فعالیت هستند. بر اساس بررسی آماری، جمعیتی بالغ بر ۲/۵ میلیون نفر از زنان بالاتر از ۱۰ سال سن در نقاط روستائی بصورت دائمی و فصلی یا جنبی به کار قالببافی و گلیم بافی اشتغال دارند و از این طریق در کسب درآمد و کمک به امرار معاش خانواده خود فعالیت می نمایند.

و متأسفانه با وجود نقش بسیار پر اهمیت و حیاتی صنعت قالببافی، شرایط کار در آن به گونه ای است که قالببافی را به عنوان یک کار سخت و طاقت فرسا و زیان آور قلمداد کرده است. پایین بودن دستمزدها، ساعات کار طولانی، شرایط نامطلوب محیط کارگاه قالببافی از نظر روشنایی، تهویه نامطلوب و وضعیت ارگونومیکی نامناسب بدن و ابزار کار، از جمله مهمترین مشکلات بهداشتی پیش روی این گروه از شاغلان در کشور است.

باستناد قانون اساسی و الزام دولت جمهوری اسلامی ایران برای تأمین بهداشت جامعه از طریق تشکیلات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی **تفاهمنامه همکاری مشترک تأمین بهداشت و سلامت قالببافان و بهسازی کارگاههای قالببافی خانگی** به منظور حفظ و ارتقاء سلامت و بهداشت قالببافان شریف و زحمتکش کشور فیمابین معاونت بهداشتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و رئیس مرکز ملی فرش وزارت بازرگانی در تاریخ ۸۹/۹/۱ منعقد گردید.

شرح اختصاری برنامه:

جمعیت هدف: قالببافان شاغل در کارگاههای خانگی

هدف کلی برنامه: بهسازی کارگاههای قالببافی روستائی و شهری و تأمین و ارتقاء سطح سلامتی شاغلین در این کارگاهها
اهداف اختصاصی:

- ۱- ۱۰۰٪ کارگاههای دارای دار قالببافی شناسایی و آمارهای مربوطه تهیه گردد.
- ۲- ۱۰۰٪ مدیران و کارشناسان دست اندرکار دانشگاه/دانشکده های کشور و مرکز ملی فرش آموزشهای لازم را در ارتباط با برنامه های اجرایی تفاهم نامه را دریافت نموده باشند.
- ۳- ارتقاء سطح آگاهی بهداشتی کار و آموزش موازین بهبافی قالببافی جمعیت هدف
- ۴- بررسی وضعیت بهداشتی کارگاههای قالببافی و تعیین مواردی که نیاز به بهسازی محیط کار و ارائه خدمات بهداشتی درمانی دارند.
- ۵- درصد از کارگاههای قالببافی بهسازی گردد.
- ۶- تشکیل پرونده پزشکی و ارائه خدمات بهداشتی درمانی از طریق پزشک خانواده بصورت رایگان برای .. درصد بافنده ها کارگاههای قالببافی
- ۷- تأمین بیمه اجتماعی ... درصد قالببافان روستائی

نحوه اجرای تفاهم نامه:

به استناد تفاهم نامه مشترک مرکز ملی فرش ایران و معاونت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مبنی بر تأمین بهداشت و سلامت قالیبافان و بهسازی کارگاههای قالیبافی خانگی، این دستورالعمل به منظور حفظ و ارتقاء سلامت و بهداشت قالیبافان کشور تدوین میگردد. وزارت بهداشت و وزارت بازرگانی (مرکز ملی فرش ایران) با نیروهای اجرائی موجود خود در سراسر کشور و با حضور فعال و مستقیم طبق چارت تشکیلاتی ذیل خدمات ارزنده و مورد نیاز این قشر تلاشگر و تولید کننده جامعه را در محل کار و زندگی ایشان ارائه می دهند.

مراحل اجرای برنامه:

۱- آموزش پرسنل در سطوح مختلف:

در مرکز ملی فرش ایران: مدیران و مسوولین، کارشناسان ستادی استانی و شهرستانی
در وزارت بهداشت: معاونین بهداشتی استانها و شهرستانها، کارشناسان بهداشت حرفه ای، کاردانهای بهداشت حرفه ای، مسئولین و مربیان آموزشگاههای بهورزی، بهورزان، پزشکان خانواده، کاردان های مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی
۲- بازدید از کارگاههای قالیبافی توسط کاردانهای مراکز بهداشتی درمانی و بهورزان با هدف بررسی شرایط بهداشت محیط کار، میزان آگاهیهای بهداشتی، کنترل سلامت قالیبافان ضمن تکمیل فرمهای مربوطه و گزارش تخمین هزینه و مصالح مورد نیاز با توجه به نواقص موجود و پیشنهادات بهسازی به مرکز بهداشت شهرستان

۳- تأمین اعتبار لازم به منظور بهسازی و بهداشتی کردن محیط کار توسط مرکز ملی فرش و معاونت بهداشت

۴- عدم ارائه تسهیلات از سوی مرکز ملی فرش یا سایر سازمانهای ذیربط بدون تأییدیه بهسازی کارگاهها ازسوی مراکز بهداشت شهرستانها

۵- شناسایی کارگاهها و افراد نیازمند دریافت تسهیلات و اتخاذ تمهیدات لازم جهت اخذ تعهد همکاری در اجرای توصیه های بهسازی

۶- انجام رایگان مراقبتهای بهداشتی درمانی قالیبافان توسط بهورزان و ارجاع به پزشک خانواده روستائی بمنظور معاینات تشخیص و درمان بموقع بیماریها ضمن تشکیل پرونده بهداشتی و انجام معاینات ادواری سالیانه

۷- آموزش اصول ایمنی و بهداشت حرفه ای قالیبافان توسط بهورزان و کاردانهای بهداشتی

۸- بازدید مجدد کارگاههای قالیبافی پس از اعطای تسهیلات (وام، مصالح و ...) به منظور ارزیابی نتایج فعالیتهای بهداشتی و بهسازی کارگاههای مشمول (اگر تسهیلات بصورت مصالح داده شود بهتر است)

۹- تأمین و تخصیص اعتبارات تسهیلات بانکی کم بهره و کمک های بلاعوض جهت بهسازی کارگاههای قالیبافی بصورت هماهنگ توسط وزارت بازرگانی (مرکز ملی فرش) و معاونت بهداشتی وزارت بهداشت ضمن جلب مشارکت قالیبافان و نظارت بر مصرف صحیح تسهیلات اعطایی

۱۰- میزان کمک های بلاعوض معاونت بهداشتی و اعتبارات تسهیلات بانکی کم بهره مرکز ملی فرش در ابتدای هر سال اعلام و نحوه هزینه آن توسط ارگان تامین کننده تعیین و متعاقباً میزان اعتبارات تخصیصی هر استان توسط معاونت بهداشتی ابلاغ میگردد

۱۱- پیگیری بیماریهای ناشی از کار و درمان آنها و تامین منابع مالی لازم توسط دو ارگان

۱۲- برنامه ریزی و هماهنگی مشترک مرکز سلامت محیط و کار و مرکز ملی فرش در جهت طراحی دار قالی ارگونومیک و حمایت لازم از طرف مرکز ملی فرش به منظور تولید انبوه و جایگزینی آن طی یک برنامه زمان بندی مشخص

ارزش و بهره وری برنامه:

- ۱- به استناد مفاد قانون اساسی و دستورالعمل اجرایی قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی و سایر قوانین و مقررات تأمین اجتماعی تحت پوشش قرار دادن کارگاههای کوچک خانگی و غیرخانگی که جنبه خویش فرمائی یا خود اشتغالی دارند از نظر صیانت نیروی انسانی مولد و ماهر ضرورت دارد.
- ۲- در توسعه اشتغال پایدار در روستا مؤثر بوده و با تثبیت روستائیان از مهاجرتها بی رویه و پیامدهای ناشی از آن پیشگیری می نماید.
- ۳- با سرمایه گذاری ثابت و در گردش اندک، ارزش افزوده بالائی را دارد.
- ۴- ضمن پر کردن اوقات بیکاری روزانه و فصلی روستائیان موجب افزایش درآمد خانوار شده و کمک زیادی به تأمین مخارج زندگی آنان میگردد.
- ۵- با ارائه تسهیلات بانکی مشارکت مردمی را در جهت بهسازی محیط کار فراهم می نماید.
- ۶- با افزایش آگاهی های بهداشتی و کنترل و تأمین سلامت جمعیت کثیر قالیبافان با هزینه ای محدود از هزینه های سنگین درمان بعهده دولت و این قشر زحمت کش بطور چشمگیر کاسته شده و از ابتلاء آنان به بیماریهای مختلف مثل اسکلیوز، راشیتیس، عوارض چشمی و زایمانهای سخت توأم با عمل جراحی سزارین پیشگیری می گردد.
- ۷- با توجه به جایگاه ویژه تولیدات و صنایع دستی بخصوص قالی ایرانی در صادرات غیرنفتی و سهم درآمدهای ارزی این کالا هرگونه برنامه ریزی و سرمایه گذاری در توسعه و اعتلای کمی و کیفی آن از نظر اقتصادی قابل توجیه است.
- ۸- حفظ و اعتلای هنر اصیل فرشبافی بعنوان پشتوانه پایدار فرهنگ ملی و اسلامی و تاریخی کشور
- ۹- در صورت گسترش اعطای مساعدتها و تسهیلات ویژه به قالیبافان در کنار تأمین بیمه خدمات بهداشتی و بیمه روستائی درمانی ضمن تحقق سیاستهای محرومیت زدایی و تأمین عدالت اجتماعی، رضایتمندی قشر عظیمی از جامعه از مسوولین کشوری بیش از پیش فراهم گردیده و موجب تلاش افزونتر و شکوفائی اقتصادی روستاها خواهد شد.